

מהלכות תשרי תשפ"ז

הרב אליקים לבנון, רב השומרון וראש ישיבת אלון מורה

חודש אלול

א. ביום שישי, א' אלול, מתחילים האשכנזים לומר "לדוד ה' אורי וישעי" (מזמור כז' בתהילים) פעמיים בכל יום. יש האומרים אותו בפעם הראשונה בערבית אור ליום שישי, וביום שישי בשחרית, ומסיימים לאומרו לאחר שחרית ביום הושענא רבה. יש המתחילים לאומרו ביום שישי בשחרית ובמנחה, ומסיימים במנחה של יום הושענא רבה.

ב. לאחר תפילת מוסף של א' אלול, תוקעים בשופר תשרי, ונוהגים לתקוע בכל יום לאחר תפילת שחרית. תקיעת שופר זו היא מנהג וזכר לכך שבראש חודש אלול עלה משה רבינו למרום כדי לקבל לוחות שניות ותקעו בשופר במחנה ישראל כדי ליידע את כולם שלא יטעו אחר עבודה זרה, כפי שארע במעשה העגל. ועוד רמז יש בתקיעת השופר: "עורו ישנים משנתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם". (רמב"ם, הל' תשובה פ"ג ה"ד).

תקיעה זו נוהגים לתקוע עד יום חמישי, כח' אלול. בערב ראש השנה אין תוקעים, כדי להפסיק בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.

ג. מנהג הספרדים לומר סליחות מיום ראשון, ג' באלול, ועד ערב יום הכיפורים.

י"ג מידות מקפידים לומר לאחר חצות הלילה. לפי החישוב המקובל, זמן חצות מחושב לפי אמצע היום (או הלילה) בין זריחה לשקיעה. לפי זה, בר"ח אלול זמן חצות הוא 24:41, והוא יורד ומגיע בערב יום כיפור ל-24:31. אולם, לעניין אמירת סליחות עם י"ג מידות, אפשר לסמוך על שיטת חישוב אחרת הנזכרת בבן איש חי (שנה ראשונה, פר' ויקהל, ד, ח), שחצות הוא אמצע הזמן שבין עלות השחר לצאת הכוכבים. לפי זה, באלול תשפ"ו, זמן חצות הוא מ-24:11 עד 23:59. אפשר לכתחילה לומר סליחות משעה 24:10 ואילך.

[אלו שלא רוצים לנהוג כך, יכולים לשנות את סדר הסליחות ולהתחיל לומר בערך ב-24:15 את החלקים שלא אומרים בהם י"ג מידות. מאוחר יותר, כאשר יגיע זמן חצות לפי החישוב הרגיל, יאמרו את החלקים שיש בהם י"ג מידות]

מנהג האשכנזים לומר סליחות לפחות ארבעה ימים לפני ראש השנה, ולהתחיל במוצאי שבת. השנה, בה חל יום א' של ראש השנה בשבת, מתחילים האשכנזים לומר סליחות במוצאי שבת פרשות נצבים-וילך, אור לכד' אלול, ואומרים בכל יום עד ערב יום הכיפורים.

ד. בשבת פרשות נצבים-וילך אין מברכים את חודש תשרי. במוצאי שבת אומרים "ויהי נועם", "ואתה קדוש" כמקובל, מפני שראש השנה חל בשבת, ויש לפנינו שישה ימי מעשה שצריך לברכם ב"מעשה ידינו כוננה עלינו".

ערב ראש השנה – יום שישי, כ"ט אלול

א. נוהגים לצום מעלות השחר (04:45). יש המתענים עד כניסת יום טוב של ראש השנה בצאת הכוכבים, אך הרוב מתפללים מנחה גדולה בשעה 13:06, ולאחריה שוברים את הצום. גם המתענים אינם מוציאים ספר תורה לקריאת "ויחל" ולא אומרים "עננו" בחזרת הש"ץ. יחיד המתענה אומר "עננו" בתפילת המנחה בלחש (המתענה עד המנחה לא יאמר "ביום צום תעניתנו").

ב. כאמור, אחרי תפילת שחרית אין תוקעים בשופר, כדי להבדיל בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.

ג. בסיום התפילה נוהגים להתיר נדרים.

יו"ט ראשון של ראש השנה – ליל שבת, א' תשרי

- א. חשוב לזכור: יש להדליק נר נשמה, כדי שאפשר יהיה להדליק ממנו את הנרות בלילה השני.
- ב. מדליקים נרות שבת שהם גם נרות לראש השנה. הנשים מדליקות את הנרות ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" וברכת "שהחיינו" על החג (אפשר לברך "שהחיינו" בהדלקת הנרות או להמתין ולברך בקידוש).
- ג. זמן ההדלקה הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, בירושלים 18:00, בשומרון 18:10 (או בכל מקום כמנהגו).
כל תפילות עשרת ימי תשובה אומרים "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט" ומוסיפים "זכרנו לחיים", "מי כמוך", "וכתוב לחיים" ו"בספר חיים" כנהוג.
- ד. כאשר חוזרים הביתה אומרים "שלום עליכם" כבכל ליל שבת. בקידוש, מתחילים "ויכולו", ואח"כ מברכים שלש ברכות: "הגפן", קידוש לר"ה ושבת, וברכת "שהחיינו". נשים שברכו "שהחיינו" בהדלקת הנרות, תזהרנה שלא לברך שוב "שהחיינו". אם שומעות מהמקדש, כמוכן תענינה אמן.
- ה. בתחילת הסעודה, לאחר נטילת ידיים ו"המוציא", נוהגים לאכול "סימנים", על פי דברי חכמים (מסכת כריתות ה' ב') האומרים: "סימנא מילתא", כלומר: יש בכוחו של סימן הנעשה בתחילת שנה, להתוות דרך לכל השנה כולה. נוהגים לאכול תמרים, רימונים, תפוח בדבש, ראש של בעל חיים כשר וכדומה, כל אחד כמנהגו.
יש המקפידים לברך בראשונה ברכת "בורא פרי העץ" על התמר, הואיל והוא משבעת המינים וקרוב ביותר בפסוק ל"ארץ", ועל כן הוא קודם לרימון ולתפוח. לעומתם, יש המברכים בראשונה על תפוח הטבול בדבש ופוטרים את שאר המינים, מאחר וכעת הרצון הוא לאכול מן התפוח ולא מהתמר, ולכן אפשר להקדימו. חשוב מאוד לבדוק לוודא שהפירות אינם מתולעים, כל פרי בדרך הבדיקה המתאימה עבורו.
- ו. אע"פ שמצוות ראש השנה היא "יום תרועה יהיה לכם", ושמיעת קול שופר היא מצוות עשה מן התורה, כאשר חל יו"ט של ר"ה בשבת, גזרו חכמים ואסרו לתקוע בשופר "שמא ילך אצל בקי ללמוד תקיעת שופר ויטלטל את השופר מרשות לרשות" (ביו"ט רגיל שאינו שבת, אין איסור טלטול מרשות לרשות).
מסיבה דומה נהגו שלא לומר "תשליך" בשבת, אלא אומרים אותו ביום השני של ר"ה.
- ז. מותר לעשות קידוש לאחר תפילת שחרית, ולפני מוסף, [ביום השני, לפני התקיעות דמיושב] ולאכול מיני מזונות. רצוי לא לאכול יותר מכביצה מזונות.
באופן זה, אפשר יהיה לשתות גם בהמשך.
- ח. בשבת אין אומרים "אבינו מלכנו". בתפילת מוסף נוהגים רבים לכרוע ב"עלינו לשבח". יש לזכור להביא לבית הכנסת מגבת וכדומה, על מנת לחצוץ בין הפנים לבין הקרקע.
- ט. שני ימי ר"ה, מחמירים להחשיבם גם כקדושה אחת וגם כשתי קדושות. בשנה בה חלים שני הימים בימות חול, הואיל והם קדושה אחת, כיום אחד ארוך, אין הבדלה בין היום הראשון ליום השני. אולם, בשנה זו בה היום הראשון הוא שבת, יש הבדלה, יקנה"ז, כמבואר להלן.
מאידך, הואיל ושתי קדושות הן, אסור להכין דבר מיום טוב ראשון לשני, בוודאי השנה, בה חל היום הראשון בשבת, אסור להכין משבת למוצאי שבת, שהוא ליל שני של ראש השנה.
- בשל כך, אין לשטוף כלים בשבת אחר הצהרים לצורך הלילה, אסור להכין את הנרות בפמוטים שלהם מבעוד יום, כדי להדליקם בכניסת ליל יום טוב שני, הן מצד איסור מוקצה, והן מצד איסור הכנה ליו"ט השני, וכמוכן שאין לבשל או לחמם תבשילים בשבת. הוצאת מאכל קפוא מהקפאה מבעוד יום כדי שיופשר, מותרת.

רק בזמן צאת השבת (בשעה 19:22) לאחר אמירת "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" אפשר להתחיל לחמם את התבשילים לצורך הסעודה ולהכין את נרות החג. לאחר תפילת ערבית של ליל שני של ראש השנה, רצוי לעשות הפסקה ללימוד קצר וכדומה, כדי שיהא די זמן להכין את הדרוש לסעודת הלילה.

יום טוב שני של ראש השנה « יום ראשון, ב' תשרי

א. זמן הדלקת נרות הוא לאחר צאת השבת, החל מ- 19:19 ואילך (או כל מקום לפי זמנו). לפני הדלקת הנרות תאמר האשה: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" ואח"כ תדליק. **לצורך ההדלקה יש להעביר אש מנר הנשמה שהודלק בערב שבת!**

גם בלילה השני מברכת האשה שתי ברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום טוב" וברכת "שהחיינו". רצוי שתניח לפניך פרי חדש או בגד חדש ותכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו, אך גם אם אין לה פרי או בגד חדש תברך "שהחיינו" בשעת ההדלקה.

ב. כאשר ר"ה חל בימות החול, אין מבדילים בין יו"ט ראשון לשני. אולם, בשנה זו, שהיו"ט הראשון חל בשבת, במוצאי שבת יורדים מקדושת שבת לקדושת יו"ט. לכן, בליל שני עושים קידוש והבדלה גם יחד. הסימן הוא יקנה"ז: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן. כלומר: מתחילים בברכת הגפן. אח"כ אומרים קידוש היום. אח"כ מברכים "בורא מאורי האש" על נר (יש לזכור להדליק את הנר מנר דולק, ולא לכבותו בסיום הברכה). אח"כ מברכים ברכת "המבדיל בין קודש לקודש" ומסיימים בברכת "שהחיינו". בזמן הקידוש רצוי שהמקדש ילבש בגד חדש או יניח לפניו פרי חדש ויתכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו. אם אין לו, יברך "שהחיינו" בכל מקרה.

ג. יום שני של ר"ה הוא מדרבנן, וחכמים חייבו לשמוע בו תקיעת שופר, כמו במצווה של תורה. לכן, חובה לשמוע קול שופר, כדברי הכתוב: "יום תרועה יהיה לכם".

חייב כל אדם לשמוע לפחות שלוש קולות. אנו נוהגים לשמוע שלוש קולות ראשונים, בתקיעות דמיושב, ומוסיפים ותוקעים על סדר הברכות בתפילת מוסף, למלכויות, זכרונות ושופרות ומשלימים למאה קולות בסיום התפילה.

אם יש חולה או מי שאינו יכול לבוא לבית הכנסת לשמוע את התקיעות, מצווה לתקוע לו כדי שיזכה אף הוא לשמוע קול שופר. די לתקוע עבורו שלוש קולות.

ד. אף שמעיקר הדין נשים פטורות משמיעת קול שופר, הואיל וזו מצוות עשה שהזמן גרמא, בכל זאת נהגו הנשים להשתדל לשמוע קול שופר.

כאשר תוקעים לנשים: אם יש גבר שלא שמע קול שופר, הוא יברך את כל הברכות, והנשים תענינה אמן. אם אין גבר שלא שמע קול שופר, ויש אשה אשכנזיה, היא תברך ותוציא את שאר הנשים. אם כל הנשים ספרדיות, יתקע להן בלא ברכה.

ה. המתפללים תפילת מנחה גדולה מיד לאחר תפילת מוסף, לא אומרים "אבינו מלכנו" במנחה.

ו. לאחר תפילת מנחה, נוהגים ללכת למקור מים או למים נקוים ולומר "תשליך".

ז. צאת יום טוב שני בשעה 19:25 (או בכל מקום לפי זמנו).

בהבדלה מברכים רק "הגפן" ו"המבדיל", ללא נר ובשמים.

צום גדליה – יום שני, ג' תשרי

א. תחילת הצום בעלות השחר, בשעה 04:47.

ההולך לישון במוצאי ראש השנה ורוצה לקום בלילה, לאכול או לשתות לפני עלות השחר, יתנה לפני שנתנו, שאינו מקבל את הצום בשינה.

ב. "חולה" פטור מלצום.

הגדרת חולה היא: חלה כל גופו או נפל למשכבו. לכן, מי שיש לו חום, או כאב ראש חזק (מיגרנה) וכדומה, מוגדר כ"חולה בכל גופו" והוא פטור מלצום.

מעוברות או מניקות פטורות מהצום. אולם, המנהג הוא שהן מתחילות לצום, ואם חשות חולשה (מעבר לחולשה הרגילה שמחמת הצום), תשבורנה את הצום מיד. בכל מקרה שמעוברת או מניקה מסופקת אם לצום או לא, לא תצום.

הפטור מלצום רשאי לאכול ולשתות ללא הגבלת כמות, כמה שהוא צריך.

ג. סיום הצום בשעה 19:08.

ערב יום הכיפורים – יום ראשון, ט' תשרי

א. נוהגים לעשות כפרות במוצאי שבת פרשת "האזינו". מי שלא עשה במהלך הלילה, יעשה במהלך יום ראשון, ערב יום הכיפורים. יש הנוהגים לעשות כפרות על תרגול או תרגולת. מי שאין לו, יעשה על סכום כספי, כפי מה שהוא מחליט.

מנהג כפרות נוהג בכל אחד מבני המשפחה, אפילו לתינוקות ואפילו על אישה מעוברת עושים כפרות, עליה ועל עובריה.

ב. מצווה לאכול בערב יום הכיפורים. אמרו חכמים: "כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי". כמה הסברים לדבר: האחד, להראות שהקב"ה אינו חפץ להעניש אותנו ביום הכיפורים אלא לרומם אותנו. לכן, ציווה עלינו לאכול ולשתות בתשיעי, כדי שנוכל לצום כראוי. הסבר נוסף הוא, שכל יום טוב אנו מציינים על ידי אכילה ושתיה. ביום הכיפורים, שאי אפשר לציין באכילה ובשתיה, נצטוונו לציין את היום הקודם לו באכילה ובשתיה.

ג. חלק עיקרי במעשה התשובה הוא הוידוי. חכמים חששו שמא תארע תקלה בסעודה המפסקת ואדם לא יוכל להתוודות ביום הכיפורים. לכן, תקנו לומר וידוי כבר במנחה של ערב יום כיפור. היחיד מתפלל תפילת עמידה כרגיל, ולאחר "המברך את עמו ישראל בשלום" אומר "יהיו לרצון" וכו' ומתחיל לומר וידוי, וממשיך "אלוקינו ואלוקי אבותינו, אנא תבוא לפניך וכו'" עד סיום הוידוי. הש"ץ חוזר על התפילה כרגיל, בלא וידוי.

ד. תוספת יום הכיפורים לעינוי היא מדאורייתא לפי כל הפוסקים. לכן, בערב יום הכיפורים שהשקיעה היא בשעה 18:43, מותר לאכול ולשתות עד השעה 18:13, אז גם חולצים את נעלי העור. מי שלא סיים סעודתו, רשאי להמשיך ולאכול עד השעה 18:28.

ה. הנשים מדליקות נרות ומברכות "להדליק נר של יום הכיפורים" ו"שהחיינו". זמן ההדלקה כמו בכל ערב שבת. בהדלקת הנרות מקבלת עליה האשה את התענית, ואסורה בכל האסור ביום כיפור. מדליקים נר נשמה, כדי שיהיה בבית "נר ששבת", שממנו מדליקים את נר ההבדלה במוצאי הצום. מתעטפים בטלית לפני שקיעה, ומברכים עליה, ומתפללים תפילת ליל יום הכיפורים עטופים בטלית.

יום הכיפורים – יום שני, י' תשרי

א. יום הכיפורים דינו כשבת לעניין עשיית מלאכות. לדוגמא: מלאכת אוכל נפש המותרת ביום טוב, אסורה ביום הכיפורים כשבת, על פי מה שנאמר בתורה: "שבת שבתון היא לכם".

ב. "ועיניתם את נפשותיכם" - חכמים מנו חמישה עינויים אשר אנו מחויבים בהם ביום הכיפורים:

א. אכילה ושתייה.

ב. רחיצה של תענוג.

ג. סיכה בשמן וכדומה.

ד. נעילת הסנדל או נעל של עור.

ה. תשמיש המיטה. במשך כל יום הכיפורים, מכניסתו ועד צאתו, אשתו של אדם אסורה עליו כנידה.

ג. תפילת יום הכיפורים, יתפלל כל אחד לפי הנוסח הרגיל בו.

מי שקשה לו להתענות, עדיף שיימנע מללכת לבית הכנסת ויתפלל ביחיד כדי לשמור על כוחותיו, על מנת שיוכל לסיים את היום בתענית, שהיא עיקר מצוותו של היום.

ד. את תפילת נעילה יש להיזהר להתפלל ולסיים לפני שקיעה, בשעה 18:41, כדי שיוכלו הכוהנים לעלות לדוכן ולברך ברכת כוהנים (הכוהנים עולים לדוכן רק ביום ולא בלילה).

תקיעת שופר אסורה בעיצומו של יום הכיפורים, לכן, מקפידים לתקוע בשופר בשעה 19:01, כ-20 דקות לאחר השקיעה.

ה. סיום הצום בשעה 19:14.

לאחר תפילת ערבית, במוצאי הצום, עושים הבדלה ומברכים שלוש ברכות: "הגפן", "בורא מאורי האש" ו"המבדיל". ברכת "בורא מאורי האש" מברכים על "נר ששבת", כלומר, נר שהיה דולק במשך כל יום הכיפורים. אפשר להדליק נר מהנר ששבת, ולברך על הנר שהודלק.

ו. דיני חולה, יולדת ומעוברת:

עינוי מאכילה ומשתייה ביום הכיפורים הוא מצוות עשה מן התורה, וכל מי שאינו מתענה, ואוכל ושותה ביום הכיפורים, חייב כרת. לכן, גם חולה שאין בו סכנה, וכן מעוברת או מינקת, חייבים כולם לצום ביום הכיפורים. אולם, כל מי שיש בו חשש סכנה אם יתענה, פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ומותר לו לאכול ולשתות לפי הצורך. לדוגמא: החולה במחלה באחד מאיבריו הפנימיים, שרופאים אומרים שאם יצום יחמיר מצבו הבריאותי ויסתכן, אסור לו לצום וחייב לאכול או לשתות, לפי הצורך.

גם אישה מינקת, המרגישה שאין לה חלב לתת לילד מפני שלא אכלה או שתתה, הרי זה פיקוח נפש של התינוק, והיא חייבת לאכול או לשתות. אולם, אם התינוק רגיל לאכול מזון מלאכותי (מטרנה, סימילאק וכדומה) יש לתת לו את מה שמורגל בו, והאמא תמשיך לצום.

במקרים בהם יולדת, מינקת או מעוברת מרגישה חולשה גדולה, סחרחורת, בחילות וכד', תעמוד בקשר עם רב. יולדת, בתוך שבעה ימים ללידתה (כלומר, אם ילדה ביום שלישי, ד' תשרי, או לאחר מכן) נחשבת כמסוכנת, ואם מרגישה שצריכה לאכול או לשתות, מותרת.

גם כאשר הותר לחולה, ליולדת, למינקת וכדומה לאכול ולשתות, לכתחילה יש להקפיד על אכילה ושתייה בשיעורין, כלומר: לאכול כ- 40 סמ"ק מזון מוצק (פחות מ"ככותבת", שהוא נפח של כמעט שתי קופסאות גפרורים) ולשתות גם כן כ- 40 סמ"ק שתייה (פחות מ"מלוא לוגמיו"). בין טעימה לטעימה יש להמתין כ-10 דקות. מותר לחולה זה לאכול ולשתות יחד. אחר כך להמתין כ-10 דקות, ושוב לאכול ולשתות, לפי השיעור הנ"ל (מי שהמתנה קשה עליו, ימתין 5 דקות).

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, והוא מרגיש שלא די באכילה בשיעורין, מותר לו לאכול כמה שצריך בפעם אחת. אחר כך, אם יוכל, יחזור ויאכל וישתה לפי השיעורין הללו.

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, אסור לו להחמיר על עצמו. נפש ישראל חשובה יותר מצום יום הכיפורים!

גם מי שאוכל או שותה ביום הכיפורים אינו עושה קידוש אלא אוכל או שותה מיד.

בין יום הכיפורים לסוכות

- א. ממחרת יום הכיפורים אין אומרים תחנון עד יום שלישי, ב' מרחשוון.
- ב. בימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ראוי להזדרז לבנות סוכה כהלכתה ולקנות את ארבעת המינים, כל אחד לפי מנהגו והידורו.
- ג. יום שישי, ערב חג הסוכות, ראוי להימנע מנטילת ידיים ומאכילת פת מחצות היום ואילך, דהיינו משעה 12:30. מסוף שעה תשיעית, בשעה 15:32, אסור לאכול פת, כמו בערב פסח, כדי שיאכל "כזית" פת לתאבון בסוכה, בליל התקדש חג. מותר לאכול פירות, ירקות, בשר ודגים או מאכלי חלב.
- ד. מצווה להסתפר ולהתגלח לכבוד הרגל, כדי "שלא ייכנס למועד כשהוא מנוול". וכן מצווה לכבס, כדי שיהיו לו בגדים לכל החג, עד לאחר שמחת תורה.

חג הסוכות – שבת, טו' תשרי

- א. הנשים מדליקות נרות כבכל ערב שבת, ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" ו"שהחיינו". אפשר להמתין ולצאת בברכת "שהחיינו" שבקידוש.
- את הנרות רצוי להדליק בתוך הסוכה, אולם אם יש חשש סכנה או חשש שהנרות יכבו, אפשר להדליק ולברך בבית ולהתכוון על כל תאורת החשמל, כולל התאורה שבסוכה. אין להדליק את הנרות בסוכה ולהעבירם אחר כך אל תוך הבית.
- ב. בתפילת ערבית של הלילה הראשון, מתפללים תפילת עמידה של יום טוב ושבת. שליח הציבור אומר "ויכולו" וברכת "מגן אבות", וחותרם רק "מקדש השבת" ואינו מזכיר את החג בחתימתו.
- ג. כאשר חוזרים מבית הכנסת, נכנסים לסוכה, מזמינים את האושפיזין כנהוג, אומרים "שלום עליכם" ומקדשים בקידוש, אומרים "ויכולו", ברכת "הגפן" וברכת קידוש של יום טוב ושבת. אח"כ מברכים "לישב בסוכה" ו"שהחיינו". מנהג נכון הוא לומר את הקידוש בעמידה, ולאחר הקידוש להתיישב.
- ד. שתי מצוות עיקריות מן התורה יש ביום הראשון של חג הסוכות: מצוות ישיבה בסוכה, ומצוות נטילת ארבעת המינים.
- בלילה הראשון מצוה לאכול בסוכה פת, לפחות בשיעור של "כזית" (נפח של כקופסת גפרורים ורבע). אפילו אם יורדים גשמים הפוטרם אותנו ממצוות סוכה, מפני שאין כאן "תשבו - כעין תדורו", בכל זאת, מצוה לאכול פת בשיעור "כזית".
- בשנה זו, שהיום הראשון של החג חל בשבת, גזרו חכמים שלא ליטול את ארבעת המינים, שמא ילך אצל חכם ללמוד את הלכותיהם ויטלטלם מרשות לרשות (בדומה לגזירה שלא לתקוע בשופר ביום הראשון של ראש השנה).
- ה. ביום טוב הראשון של סוכות החל בשבת, נוהגים האשכנזים לקרוא מגילת קהלת לאחר תפילת שחרית. יש המקפידים לקרוא ממגילה הכתובה בכתב סופרים על קלף, ומברכים שתי ברכות: "על מקרא מגילה" ו"שהחיינו".
- ו. מצוה לעשות כל פעולותיו בסוכה, אכילה, שתייה, לימוד, שינה וכו'. מי שקשה לו לעשות את כל הפעולות הללו בסוכה, יקפיד על האכילה והשינה בלבד.
- מנהג הגר"א לברך את ברכת "לישב בסוכה" מיד כשנכנס לסוכה (אלא אם לא הסיח דעתו ויצא לזמן קצר על מנת לשוב מיד), אך רבים נוהגים לברך רק כשקובעים ישיבתם בה באכילת קבע. הנכנס לסוכה לישון בה, ראוי שיאכל מיני מזונות כדי שיוכל לברך "לישב בסוכה", אך אם אינו רוצה לאכול, יברך גם על השינה לבדה.

היוצא לטיול בסוכות, ישתדל לאכול אכילת קבע בסוכה כשרה, ואם אין באפשרותו לישב בסוכה, יכול לאכול מחוץ לסוכה בשעת הליכתו בדרך, אך בלילה צריך לישון בסוכה כשרה. מקום שיש בו סכנה לישון בסוכה, אם מחמת מזיקים כמו נחשים וכדומה או שיש חשש מפגיעת מחבלים וכד', פטורים שם מלישון בסוכה וישנו בבית מוגן.

מיוחדת היא מצוות סוכה, בה אנו נכנסים לתוכה בכל גופנו ובכל נפשנו, ונבלעים בצל הסוכה. הגר"א היה מדמה מצווה זו למצוות ישיבת ארץ ישראל, שגם אליה אנו נכנסים עם הגוף והנפש והיה אומר על כך שזו משמעות הפסוק "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון" (תהילים עו' ג'). ללמדנו, שמצוות סוכה בשלמותה, גורמת גם לציון להיות שלימה ולהיבנות.

הושענא רבא, אור לכ"א תשרי

יום שישי, כ"א תשרי הוא יום הושענא רבה. בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקיפים את המזבח בערבובת, שבע פעמים. חכמי הדורות לימדונו, שיום זה הוא יום "חיתום הדין", ובו נידונים על המים. לכן, נוהגים להיות ערים וללמוד בליל שישי, במשך כל הלילה. בנוסף לארבעת המינים, עליהם מברכים כמו בכל יום מימי הסוכות, נוהגים לקחת חמשה בדי ערבה, "הושענות", ולאוגדם. נהוג להכין הושענא לכל אחד מבני המשפחה. רבים נוהגים להתפלל כותיקין. הנץ החמה בשעה 06:30. בתפילה, מקיפים את הבימה, התיבה, שבע הקפות, מבקשים על גאולת עם ישראל, ובמיוחד, על גשמי ברכה. לאחר ההקפות, חובטים את ההושענות חמש חבטות על הקרקע, כל אחד כמנהגו. שקיעה בשעה 18:27. לקראת השקיעה נוהגים לברך ולטעום בסוכה, ולהפרד ממנה, עד לשנה הבאה! לאחר שקיעה, אין לברך על אכילה בסוכה, כי אז כבר יום שמיני עצרת, שהוא "רגל בפני עצמו".

שמיני עצרת – שמחת תורה

- א. השנה, יום שמיני עצרת חל בשבת, בכניסת החג, מדליקים נרות שבת שהם גם נרות ליו"ט. הנשים מדליקות את הנרות ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" וברכת "שהחיינו" על החג (אפשר לברך "שהחיינו" בהדלקת הנרות או להמתין ולברך בקידוש).
- ב. זמן ההדלקה הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, בירושלים 17:47, בשומרון 17:57 (או בכל מקום כמנהגו).
- ג. יום שמיני עצרת הוא גם יום של אזכרת נשמות. לכן, נוהגים להדליק נר נשמה לעילוי נשמות הקרובים. נר זה יכול לשמש גם לצורך הבערת אש ממנו, לבישול וכד'.
- ג. לאחר ערבית של שבת ויום טוב, נוהגים לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה. בסיום ההקפות, יש נוהגים לקרוא בתורה, בפרשת וזאת הברכה. מעלים שלושה עולים, כהן לוי וישראל, והם מברכים על התורה.

- ד. בתפילת שחרית, לאחר חזרת הש"ץ ולפני קריאת התורה, נוהגים שוב לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה.
- ה. לאחר ההקפות, קוראים בפרשת וזאת הברכה שבעה קרואים כבכל שבת, ונהוג שכל הקהל עולים לתורה. לשם כך, חוזרים על פרשת וזאת הברכה עד "מעונה א-לקי קדם".
- לחתן תורה קוראים ממעונה עד סוף הפרשה, ולחתן בראשית, מבראשית עד "אשר ברא א-לקים לעשות". לאחר מכן, למפטיר.
- ו. נהוג להתפלל ולהזכיר נשמות הקרובים.
- ז. לאחר הכנסת ספר התורה לארון, תפילת גשם. כל אחד כמנהגו.
- ח. צאת השבת והחג:
- שקיעה בשעה 18:26.
- צאת החג 18:59.

"ויעשו כולם אגודה אחת « לעשות רצונך בלבב שלם "

יהיו הימים הבאים עלינו לטובה, ימים של שמחות וברכת ה', לנו ולכל ישראל!